

Informacije delodajalcem VAJENIŠTVO

(šolsko leto 2024/25)

Izkoristite prednosti vajeniškega sistema izobraževanja!

Podjetja imajo veliko možnost, da si sama vzgojijo bodoči kader, vajenci pa na podlagi delovnih izkušenj pridobijo uporabna znanja in so zaradi tega bolj zaposljivi. Čas praktičnega usposabljanja znaša 56 tednov v treh letih izobraževanja. Mladi se prej zaposlijo, so poklicno socializirani, prehod med izobraževanjem in delom je lažji. Tveganje delodajalcev pri izbiri kadra se s tem zmanjšuje. Z vajeništvom se zmanjšuje tudi vrzel med ponudbo in povpraševanjem po kadrih v obrti in podjetništvu in v gospodarstvu na splošno.

Razlika v času praktičnega usposabljanja z delom med vajeniško in šolsko obliko izobraževanja

	vajeništvo v tednih	šolska oblika v tednih
1. LETNIK	16	3
2. LETNIK	20	3
3. LETNIK	20	18

Razporeditev tednov po letnikih se lahko razlikuje od izobraževalnega programa do programa, vendar pri vajeniški obliki ne sme biti krajše od 56 tednov, v šolski obliki pa ne sme biti krajše od 24 tednov v treh letih izobraževanja.

VERIFIKACIJA OBRATOVALNICE

Za izvajanje praktičnega usposabljanja z delom je potrebna predhodna verifikacija obratovalnice. Postopek se začne z Vlogo za verifikacijo pogojev za izvajanje praktičnega usposabljanja z delom. Vlogi je potrebno predložiti dokazilo o opravljenem pedagoško andragoškem usposabljanju mentorja.

Kadrovski pogoj za mentorje v obratovalnici je:

- najmanj srednja strokovna izobrazba, pedagoško-andragoška usposobljenost in vsaj tri leta delovnih izkušenj ali
- mojstrski, delovodski ali poslovodski naziv s področja, za katerega se vajenec usposablja

Če učnih mest primanjkuje, je mentor lahko oseba s srednjo poklicno izobrazbo in vsaj petimi leti delovnih izkušenj s področja dejavnosti (panoge) oziroma poklica, za katerega se vajenec usposablja in pedagoško-andragoško usposobljenostjo.

Materialni pogoji:

Pri oceni tehnične opremljenosti učnega mesta in prostora se upošteva minimalni standard, ki ga zahtevajo pogoji za registracijo dejavnosti. Delodajalec mora zagotovi celovito izvajanje vsebin, ki so potrebne za doseganje ciljev pri praktičnem usposabljanju z delom v skladu z izobraževalnim programom. Pogoje preverja Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije (v nadaljevanju OZS). Če obratovalnica izpolnjuje kadrovske in materialne pogoje, se vpiše v register učnih mest, delodajalcu pa se izda odločba o ustreznosti pogojev za izvajanje praktičnega usposabljanja z delom vajencev in dijakov.

Obratovalnice, ki so že verifilirane, lahko izvajajo tudi vajeniški sistem usposabljanja in ponovna verifikacija ni potrebna!

RAZPIS UČNIH MEST

Delodajalci vsako leto razpišejo prosta vajeniška učna mesta in mesta za šolsko obliko izobraževanja. OZS vsako leto vsem delodajalcem, ki imajo verificirana učna mesta, pošlje povpraševanje po prostih učnih mestih za vajeniški in za šolski sistem izobraževanja hkrati. Poziv in najava se vršita praviloma v elektronski obliki. Prosta učna mesta so do naslednjega razpisa objavljena v centralnem registru, ki ga vodi Center RS za poklicno izobraževanje in na spletnih straneh OZS ter Ministrstva za izobraževanje znanost in šport.

OBVEZNOSTI MENTORJA

Mentor je dolžan:

- usposabljamati vajenca v obsegu najmanj 20 odstotkov časa njegovega praktičnega usposabljanja z delom in vajencu nuditi pomoč, kar se opredeli v načrtu izvajanja vajeništva in v pogodbi o vajeništvu,
- redno spremljati usposabljanje in napredek vajenca ter nadzorovati vodenje dnevnika vajenca,
- oceniti pridobljene kompetence, predpisane z izobraževalnim programom, ter skupaj z organizatorjem praktičnega usposabljanja z delom (oseba s šole), oceniti učni izid.

VAJENIŠKA UČNA POGODBA

Za izvajanje praktičnega usposablja z delom v vajeniškem sistemu izobraževanja morata delodajalec in vajenec oziroma njegov zakoniti zastopnik skleniti vajeniško učno pogodbo. Štiri izvode podpisane in žigosane vajeniške učne pogodbe je potrebno predhodno poslati v registracijo na OZS, Celovška 71, 1000 Ljubljana. Pogodbo OZS potrdi (registrira) in vpiše v register vajeniških učnih pogodb. OZS en izvod učne pogodbe zadrži, po enega pa pošlje vajencu, delodajalcu in šoli. Registrirana učna pogodba je pogoj za vpis v vajeniški izobraževalni program na šoli. Izobraževalni sistem dovoljuje tudi tako imenovani prehod med učnimi pogodbami oziroma izvedbami izobraževalnega programa. To pomeni, da se lahko vajeniška učna pogodba prekine in se namesto nje sklene šolska pogodba (individualna ali kolektivna učna pogodba) in obratno. Vajenec lahko kadarkoli med trajanjem pogodbe o vajeništvu pisno z obrazložitvijo odpove pogodbo o vajeništvu. Delodajalec lahko vajeniško pogodbo razdre v primeru, da vajenec krši določila s pogodbe oziroma Zakona o vajeništvu.

OBVEZNOSTI VAJENCA

Obveznosti vajenca v času praktičnega usposabljanja z delom so:

1. da opravlja praktično usposabljanje z delom po navodilih in pod nadzorom delodajalca,
2. da redno vodi vajeniški dnevnik,
3. da redno izpolnjuje obveznosti po izobraževalnem programu in dosega zahtevane standarde izobraževanja,
4. da obvešča delodajalca o bistvenih okoliščinah, ki vplivajo ali bi lahko vplivale na izpolnjevanje njegovih pogodbenih obveznosti, in o vseh spremembah, ki vplivajo na izpolnjevanje pravic iz vajeniškega razmerja,
5. da se vzdrži vseh ravnanj, ki glede na naravo dela, ki ga opravlja pri delodajalcu, materialno ali moralno škodujejo ali bi lahko škodovala poslovnim interesom delodajalca,
6. da varuje osebne podatke in poslovne skrivnosti delodajalca,
7. da se seznani z varnostnimi ukrepi in ukrepi zdravstvenega varstva ter izvršuje druge dolžnosti skladno s predpisi varnosti in zdravja pri delu in
8. da izpolnjuje druge pogodbene in zakonske obveznosti.

OBREMENITEV VAJENCA

Praktično usposabljanje z delom pri delodajalcu sme trajati največ 8 ur dnevno in 36 ur tedensko. Delodajalec mora vajencu v vsakem šolskem letu omogočiti 6 tednov neprekinjenih poletnih počitnic in najmanj 8 dni ostalih počitnic, določenih s šolskim koledarjem. Vajenec ne sme opravljati nadurnega dela. Vajenec se lahko praktično usposablja z delom največ eno soboto na mesec in ne več kot šest sobot v šolskem letu.

OBVEZNOSTI DELODAJALCA

Delodajalec mora v času, ko se vajenec praktično usposablja z delom:

1. vajencu skladno z izobraževalnim programom zagotoviti kakovostno praktično usposabljanje z delom na verificiranem učnem mestu,
2. vajencu omogočiti izpolnjevanje obveznosti po izobraževalnem programu v šoli,
3. vajencu v skladu s kolektivno pogodbo oziroma do 15. dne v mesecu za pretekli mesec na transakcijski račun vajenca, odprt v Republiki Sloveniji, izplačevati vajeniško nagrado, določeno s tem zakonom,
4. vajencu zagotavljati varno in zdravo delo v skladu s predpisi,
5. varovati in spoštovati vajenčevo osebnost ter upoštevati in ščititi vajenčevo zasebnost,
6. vajencu poleg počitnic v skladu s šolskim koledarjem omogočiti še najmanj šest prostih delovnih dni za pripravo na zaključni izpit,
7. vajencu nalagati le dela, ki so določena v izobraževalnem programu za doseg učnih ciljev na praktičnem usposabljanju z delom,
8. voditi evidence na področju dela in socialne varnosti v skladu z zakonom,
9. zagotoviti zdravstvene preglede, ki ustrezajo tveganjem za varnost in zdravje pri delu,
10. imeti registrirano vajeniško pogodbo pri pristojni zbornici,
11. izpolnjevati druge s pogodbo o vajeništvu dogovorjene obveznosti.

V primeru, da delodajalec ne more zagotoviti vseh vsebin, ki jih predvideva izobraževalni program, se lahko dogovori z drugim delodajalcem, kjer vajenec opravi manjkajoči del vsebin.

VMESNI PREIZKUS

Vajenci praviloma ob zaključku 2. letnika opravljajo vmesni preizkus praktične usposobljenosti. Preizkus se izvaja v obratovalnici, kjer se vajenec praktično usposablja. Delodajalec in vajenec sta o poteku in vsebini vmesnega preizkusa seznanjena najmanj teden dni pred izvedbo. Vajenec mora strokovnemu nadzorniku oziroma komisiji na vmesnem preizkusu predložiti vajeniški dnevnik za 1. in 2. letnik. Opravljen vmesni preizkus je pogoj za vpis v naslednji letnik.

ZAKLJUČNI IZPIT

Vajenec ob zaključku izobraževanja opravlja zaključni izpit. Izdelek oziroma storitev se izvaja v obratovalnici pri delodajalcu, zagovor pa v šoli. Med zaključnim izpitom v šolski obliki ali v vajeniški obliki, ni razlik.

NAGRADA

Vajenec je za čas praktičnega usposabljanja z delom upravičen do vajeniške nagrade. Delodajalec je dolžan izplačevati vajeniško nagrado mesečno na TRR vajenca.

Usklajevanje vajeniške nagrade

V skladu z Zakonom o vajeništvu (Uradni list št. 25/2017) je v 20. členu zapisano, da je delodajalec dolžan vajencu izplačevati vajeniško nagrado za čas praktičnega usposabljanja z delom/vajeništva v podjetju. Navedeno je, da mesečni znesek vajeniške nagrade ne sme biti nižji od 250 EUR za prvi letnik; 300 EUR za drugi letnik in 400 EUR za tretji letnik. V 7. točki istega člena je zapisano, da se zgoraj navedeni mesečni zneski vajeniških nagrad skladno z Zakonom o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 114/06 s spremembami) letno usklajuje.

NAGRADE VAJENCEV, ki veljajo od 1. marca 2025 dalje, znašajo:

1. letnik - 309,49 EUR
2. letnik - 371,39 EUR
3. letnik - 495,19 EUR

Naslednja uskladitev vajeniške nagrade bo **v marcu 2026**. V tabeli je navedena polna mesečna nagrada, torej, če je vajenec na praktičnem usposabljanju z delom cel mesec. V nasprotnem primeru se izračuna sorazmerni delež, glede na prisotnost na praktičnem usposabljanju z delom v podjetju. Vajenec je v času vajeništva upravičen do prejemanja štipendije.

PREHRANA IN PREVOZ

Delodajalec mora vajencu za čas praktičnega usposabljanja z delom zagotoviti povračilo stroškov prehrane in prevoza, stroškov v zvezi s službeno potjo in terenski dodatek na enak način in v višini, kot velja za delavca, zaposlenega pri delodajalcu, ki usposablja vajenca.

OBVEZNOSTI DELODAJALCA

Nagrada vajencu	po Zakonu o vajeništvu	
1. letnik	250 EUR*	
2. letnik	300 EUR*	
3. letnik	400 EUR*	
*Nagrada se usklajuje z Zakonom o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom.		
Povračilo stroškov prehrane in prevoza.	DA	
Zagotovitev zdravstvenega pregleda, ki ustreza tveganjem za varnost in zdravje pri delu - medicina dela.	DA	
Letni pavšalni prispevek za PIZ; Zavarovanje vajenca za invalidnost in smrt, ki je posledica poškodbe pri delu. Prispevek plača delodajalec do 20. oktobra, oziroma do 20. dne v mesecu po mesecu, v katerem je zaključen vpis vajenca v šolo.	DA	13,88 EUR
Pavšalni prispevek za primer poškodbe pri delu in poklicno bolezen (0,30 % od povprečne bruto plače v RS za mesec oktober predhodnega leta) obrazec M-12.	DA	7,17 EUR
Delodajalec ne vloga obrazca M-1; vajeništvo ni temelj za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje.	NE	
Prispevek za ZZ po ZZVZZ (prispevek gre v breme vajenca).	6,36 %	od nagrade

V primeru, da je vajenec odstopil od vajeniške pogodbe pred nastopom usposabljanja z delom pri delodajalcu, lahko delodajalec pri FURS vloži zahtevo za vračilo že plačanega pavšalnega prispevka za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (PIZ).

Do višine navedene nagrade po letnikih se nagrada ne všteva v davčno osnovo dohodkov iz delovnega razmerja, zato se od plačil do omenjenih višin nagrade dodaten prispevek ne plačuje.

Delodajalci za izvajanje praktičnega usposabljanja z delom vsako leto prejmejo finančne spodbude, s katerimi krijejo del stroškov izvedbe usposabljanja vajenca.

Dodatne informacije: Mitja Korunovski, e-naslov: mitja.korunovski@ozs.si; tel.: 01 58 30 818